

Medalles commemoratives de numismàtics il·lustres editades pel C.F.N. de Barcelona

SEBASTIA DATZIRA I SOLER

Per encàrrec de la Junta Directiva de la Secció Numismàtica del C.F.N. de Barcelona, faig un recull de totes les personalitats que pels seus mèrits en treballs d'investigació i dedicació a la numismàtica han estat perpetuades en les medalles que s'han anat encunyant d'un temps ençà.

Intentaré donar a conèixer poc o molt llurs vides, les inquietuds que han sentit pel saber, la seva vocació per la història i a l'ensems retre'ls-hi un petit homenatge de simpatia i agraïment pels coneixements que ens han deixat a través de les seves obres.

Exposaré primerament el que he pogut recollir de la vida de cada un i seguidament les característiques de la medalla que li ha estat dedicada. Característiques generals d'elles són que el projecte sempre ha sigut a càrrec de les diverses Juntes Directives de la Secció Numismàtica que al llarg del temps s'han anat succeint; el metall emprat, coure, i de totes se n'ha encunyat un sol exemplar en plata per a la collecció del C.F.N. i finalment han estat batudes als Tallers Vallmitjana de Barcelona. Tots els encunys han sigut inutilitzats de tal forma que no es puguin reproduir fidelment després de la tirada que es féu de cada una d'elles.

ANTONI AGUSTI I ALBANELL

Saragossa - 1517, Tarragona - 1587

Jurista i humanista, estudià a Alcalà en 1526 i a Salamanca on es doctorà en dret civil l'any 1535, continuà els estudis de dret a Bolonya i de grec i lletres a Pàdua.

Fou auditor del tribunal de la Rota i li foren encomanades diverses missions diplomàtiques a Anglaterra, Alemanya i Sicília; fou nomenat Bisbe

d'Alifano a Nàpols, de Lleida i arquebisbe de Tarragona l'any 1577. Bibliòfil, apassionat pels manuscrits clàssics, aconseguí de reunir una de les biblioteques privades més importants de l'època. Mantingué relació epistolar en llatí, grec, català i castellà amb els humanistes i historiadors més rellevants del seu temps.

Les seves obres foren principalment d'estudis històrico-jurídics de les fonts del dret romà, de filologia i d'arqueologia i podem considerar que amb la seva obra *DIALOGOS DE MEDALLAS, INSCRIPCIONES Y OTRAS ANTI-GÜEDADES DE TARRAGONA* (1587), posà els fonaments a la ciència numismàtica. Altres escrits seus foren:

EMENDATIONUM ET OPINIORUM LIBRI QUATTUOR (1543).
DE NOMINIBUS PROPRIIS (1579).
CONSTITUCIO APOSTOLICA CONTRA LOS BANDOLERS.

Part de la seva producció escrita, fou recopilada en una *OPERA OMNIA* en vuit volums publicada l'any 1775 a Lucca.

La medalla fou encunyada el novembre del 1951, les característiques de la qual són:

Anvers. — Bust a la dreta, llegenda circular ANTONIVS. AGVSTIN. ARCHIEP TARRAC. STVDIOS. HISPANORVM. NOMISMATVM. PRINCEPS (Antoni Agustí arquebisbe de Tarragona príncep dels estudiosos de les monedes espanyoles).

Revers. — Un llibre obert, a sobre d'ell un mussol (símbol de la saviesa) una rama de llorer i a cada costat una moneda, revers d'una dracma d'Empúries amb llegenda sota Pegàs i revers d'un denari d'Adrià amb Hispania.

En el camp, METAL DE MONEDAS IBERO-ROMANAS / MCMLI / CIRCULO FILATELICO Y NUMISMATICO / BARCELONA. Dues estrelles de vuit puntes.

Escultor. — Francesc Socies i March.

Diàmetre. — 42,5 mm. Pes. — 40 gr.

El metall emprat fou coure i plata procedent de monedes íbero-romanes lliurades pels socis del C.F.N.

II

JOAQUIM BOTET I SISO

Girona - 1846, Barcelona - 1917

Arqueòleg, numismata, historiador, fou director de «Lo Geronès» i del diari «La Renaixensa», president de l'Associació Literària de Girona, acadèmic de l'Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona i corresponent de l'Acadèmia de la Història de Madrid. Col·laborà a la «Revista de Girona» «Lo Rat-Penat» «La Gramalla» «L'avenç» i «La il·lustració Catalana».

Les seves obres més importants foren:

NOTICIA HISTÓRICO-ARQUEOLÒGICA DE EMPORION (1879).

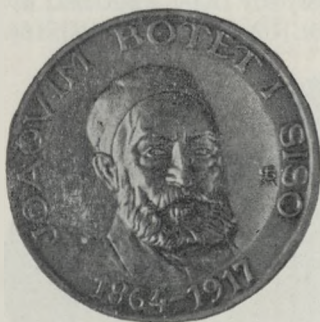
SARCÓFAGOS ROMANO-CRISTIANOS ESCULTURADOS QUE SE CONSERVAN EN CATALUÑA (1895).

Redactà el volum dedicat a la província de Girona de la Geografia General de Catalunya dirigida per Francesc Carreras i Candi.

CONDADO DE GERONA, LOS CONDES BENEFICIARIOS (1890).

CARTORAL DE CARLES-MANY (1905-1909).

La seva obra bàsica fou LES MONEDES CATALANES, premi Martorell l'any 1907 i publicada entre 1908 i 1911.

La medalla s'encunyà el setembre del 1953 i s'ha de fer notar que la data de la seva naixença és equivocada ja que nasqué l'any 1846 i no el 1864 com ens diu la medalla.

Anvers. — JOAQUIM BOTET I SISO 1864 - 1917 Bust de front lleugerament a la dreta.

Revers. — CÍRCULO FILATÉLICO / BARCELONA MCMLIII.

En el camp tres llibres tancats; en el de sobre es llegeix Les Monedes Catalanes 1908, a sota, el revers d'una moneda de X rals obsidionals de Barcelona de l'any 1652. Dues estrelles de vuit puntes.

Una rama d'olivera ho envolta tot.

Escultor. — Francesc Socies i March.

Diàmetre. — 42,5 mm. Pes. — 45 gr.

III

ANTONIO VIVES I ESCUDERO

Madrid - 1859, Madrid - 1925

Per voluntat paterna estudià medicina, però no sentia cap vocació per la carrera, finalment pogué matricular-se a l'Escola Superior de Diplomàcia on obtingué el títol d'arxiver, bibliotecari i arqueòleg.

Collaborà a la revisió i ordenació de les monedes hispano-àrabs del Museu Arqueològic Nacional. L'any 1904 fou nomenat arabista del mateix museu arqueològic.

L'any 1911 obtingué la càtedra d'epigrafia i numismàtica a la Universitat Central. Professor de l'Escola Especial d'Estudis Àrabs, director de l'Institut de València de Don Juan.

Collaborà a la «Revista de Archivos Bibliotecas y Museos» i en d'altres publicacions nacionals i estrangeres.

Les seves obres més importants són:

ESTUDIO SOBRE EL ORIGEN DE LA MONEDA CASTELLANA.

REFORMA MONETARIA DE LOS REYES CATÓLICOS.

NUMISMÁTICA DE AMÉRICA.

LA CECA DE SANTO DOMINGO.

INDICACIONES DEL VALOR EN LA MONEDA ARABIGO ESPAÑOLA.

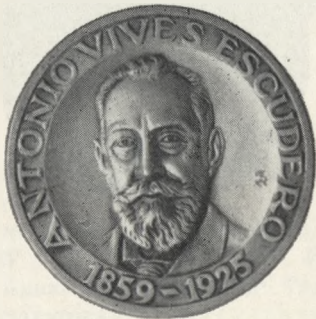
LA MONEDA ARAGONESA.

LA MONEDA EN LA EDAD DE BRONCE.

MONEDAS ANTIGUAS DE GADÉS.

MEDALLAS DE LA CASA DE BORBÓN, DE DON AMADEO I, DEL GOBIERNO PROVISIONAL Y DE LA REPÚBLICA ESPAÑOLA (1916).

LA MONEDA HISPANICA (1926).

La medalla commemorativa va ésser editada el setembre del 1956 i són les seves característiques:

Anvers. — Bust de front. Llegenda circular ANTONIO VIVES ESCUDERO 1859-1925.

Revers. — Allegoria de les tres obres bàsiques, o sia una medalla d'Alfons XIII, un hemicalc d'Ebusus i una imitació de dinar hispano-àrab; a sota cornucòpia de la que en surt una estrella de vuit puntes. Rama d'olivera que enllaça tots els elements. Llegenda circular CÍRCULO FILATÉLICO Y NUMISMÁTICO / BARCELONA / MCMLVI.

Escultor. — Francesc Socies i March.

Diàmetre. — 42 mm. Pes. — 41 gr.

IV

JOSEP - VICENÇ AMOROS I BARRA

València - 1887, Barcelona - 1970

Des de l'any 1914 fou catedràtic d'arqueologia, epigrafia i numismàtica a la Universitat de Barcelona.

Fou encarregat per la Junta de Museus de l'organització de Gabinet Numismàtic de Catalunya l'any 1932.

Professor d'història de l'art a l'Acadèmia de Bells Oficis. Col·laborà a «Numisma» «Numario Hispànic» «Clavileño» «Butlletí dels museus d'art de Barcelona».

Estudià molt particularment les monedes de l'Empúries grega i de tots els seus treballs publicà entre altres:

LA MONEDA (1931).

D'UNA TROBALLA DE MONEDES EMPORITANES I LA POSSIBLE CRONOLOGIA DE LES MONEDES D'EMPÚRIES (1933).

LES DRACMES EMPORITANES (1933).

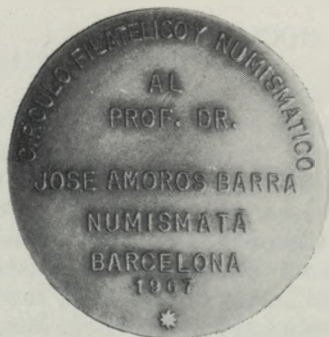
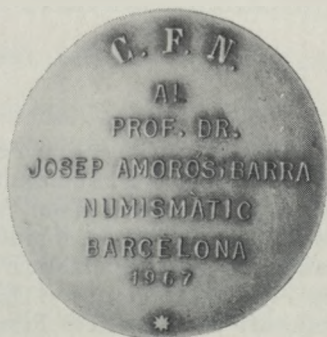
LES MONEDES EMPORITANES ANTERIORS A LES DRACMES (1934).

ALGUNAS CUESTIONES COMPLEMENTARIAS DE LA NUMISMATICA EMPORITANA (1941).

NOTICIA ACERCA DEL GABINETE NUMISMATICO DE CATALUÑA Y SU MUSEO (1949).

CATALOGO DE LAS MONEDAS VISIGODAS DEL GABINETE NUMISMATICO DE CATALUÑA (1952).

MEDALLAS DE LOS ACONTECIMIENTOS, INSTITUCIONES Y PERSONAJES ESPAÑOLES (1958).

La medalla que li fou dedicada va ésser editada el juny del 1967 i les característiques són les següents:

Anvers. — Bust a la dreta.

Revers. — Versió Catalana. — En la part superior C. F. N.

En el camp en sis línies horitzontals AL - PROF. - DR. - JOSEP AMORÓS I BARRA - NUMISMATIC - BARCELONA - 1967.

A sota estrella de vuit puntes.

Versió Castellana. — En la part superior en semicercle CÍRCULO FILATÉLICO Y NUMISMÁTICO. En el camp en sis línies horitzontals AL - PROF. Dr. - JOSÉ AMORÓS BARRA - NUMISMATA - 1967.

A sota estrella de vuit puntes.

Escultor. — Francesc Socies i March.

Diàmetre. — 42 mm. Pes. — 54 gr.

V

H. ENNO van GELDER

Rotterdam - 1916

Estudià filologia clàssica i història a la Universitat de Leiden de l'any 1934 al 1941, es doctorà en lletres a la Universitat d'Utrecht l'any 1949. Agregat al Gabinet Reial de Medalles a La Haia des del 1944 i director del mateix Gabinet des del 1949. Editor de *Jaarboek voor Munt*, membre de la Comissió Internacional de Numismàtica, de l'Associació de Museus Holandesos, conservador de Gabinet Numismàtic del Museu Teyler a Haarlem i del Museu Hofwijck a Voorburg.

Collabora amb els seus articles, sobre numismàtica medieval i moderna dels Països Baixos, en diverses revistes d'Holanda i d'altres nacions. Les seves obres més importants són:

MUNTHEVORMING TIJDENS DE REPUBLIEK 1659-1694 (1949).

DE NEDERLANDSE NOODMUNTEN VAN DE TACHTIGJARIGE OORLOG (1955).

DE NEDERLANDSE MUNTEN (1966).

MUNTEN IN MUNTVONDSTEN (1968).

LES MONNAIES DES PAYS-BAS BOURGUIGNONS ET ESPAGNOLS (1960), obra escrita en col·laboració amb el Dr. Marcel Hoc.

MARCEL HOC

Jambes - 1890

Estudià a Jambes i a Namur; filologia clàssica a la Universitat de Lovaina on es doctorà en filosofia i lletres l'any 1919. Professor d'humanitats a Verviers, conservador del Gabinet de Medalles de la Biblioteca Reial l'any 1936, professor d'economia política i d'història de les doctrines econòmiques a l'Institut Superior de Comerç de Brussel·les, catedràtic de numismàtica a la Universitat de Lovaina l'any 1928, membre de l'Institut Superior d'Història de l'Art i Arqueologia de Bèlgica. Membre honorari de la Société Française de

Numismatique, de l'American Numismatic Society, de la Société Numismatique du Nord de la France, del Cercle Filatèlic i Numismàtic i de la Comissió Internacional de Numismàtica.

Collabora a la «Revue Belge de Numismatique et de Sigillographie» «De Gulden Passer» «Bibliotheca Belgica» «Numario Hispànic» «Numisma» i en diversos butlletins d'entitats numismàtiques.

Darrerament ha publicat HISTOIRE MONETAIRE DE TOURNAI (1970), però la seva obra més important relacionada amb la numismàtica espanyola és LES MONNAIES DES PAYS BAS BOURGUIGNONS ET ESPAGNOLS 1434-1713 (1960) feta amb la col·laboració del Dr. H. Enno Van Gelder, director del Gabinet Numismàtic de La Haia i d'aquí que la medalla encunyada en commemoració de tan rellevant figura, sia compartida com ho fou l'obra que varen escriure en relació amb les monedes espanyoles.

Les característiques d'aquesta medalla editada el juny del 1968 són:

Anvers. — Bustos superposats dels Drs. H. Enno Van Gelder i Marcel Hoc a l'esquerra.

Revers. — Llegenda circular CÍRCULO FILATÉLICO Y NUMISMÁTICO. En el camp en set línies horitzontals: A LOS - NUMISMATAS - Dr. H. ENNO VAN GELDER - Y - Dr. MARCEL HOC - MCMLXVIII - BARCELONA. A sota una estrella de vuit puntes.

Escultor. — Francesc Socies i March.

Diàmetre. — 42 mm. Pes. — 44 gr.

VI

ANTONIO DELGADO HERNÁNDEZ

Sevilla - 1805, Bollullos Par del Condado - 1879

Estudià dret a Sevilla però no es graduà ja que les seves veritables aficions eren l'estudi de la història i l'arqueologia.

Ocupà la secretaria de la Diputació Provincial de Huelva l'any 1845, i es traslladà després a Madrid on es va dedicar de ple als estudis històrics.

Membre de l'Acadèmia de la Història l'any 1846, antiquari d'aquella corporació per espai de vint anys, classificà i ordenà la col·lecció numismàtica de l'entitat. L'any 1860 obtingué la càtedra d'epigrafia antiga a l'Escola Superior de Diplomàtica, catedràtic d'àrab a la Universitat de Madrid, conseller

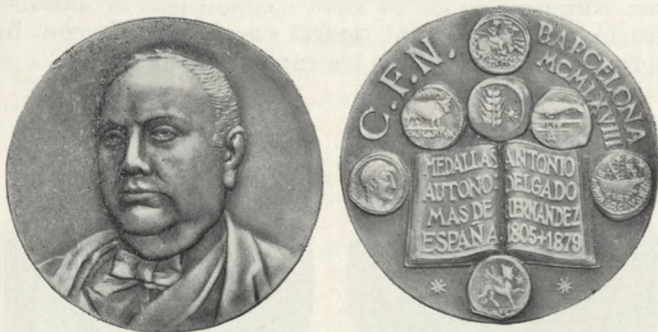
d'Instrucció Pública, acadèmic de l'Acadèmia de Ciències d'Estocolm i de la Reial Pontifícia d'Arqueologia de Roma. Col·laborà a la «Revue Numismatique Française» i en d'altres publicacions nacionals i estrangeres.

Les seves obres més importants són:

BOSQUEJOS HISTÓRICOS DE NIEBLA.

HISTORIA DE LA NUMISMÁTICA HISPANO-ARABE COMO COMPROBACIÓN DE LA DOMINACIÓN ISLAMICA EN LA PENÍNSULA.

NUEVO MÉTODO DE CLASIFICACIÓN DE LAS MEDALLAS AUTÓNOMAS DE ESPAÑA, LLAMADAS COMÚNMENTE CELTÍBERAS.

La medalla que se li dedicà fou batuda el gener del 1969 i la seva descripció és la següent:

Anvers. — Bust de front inclinat a l'esquerra.

Revers. — Un llibre obert on es llegeix en la plana de l'esquerra en quatre línies MEDALLAS - AUTONO: - MAS DE - ESPAÑA, en la plana de la dreta i també en quatre línies ANTONIO - DELGADO - HERNANDEZ 1805-1879. A l'entorn del llibre set monedes ibèriques; les cinc del mig, i d'esquerra a dreta són: anvers d'un as de Càstul, revers d'un as de Cascantum, revers d'un as d'Ilse, anvers del mateix as d'Ilse i revers d'un as d'Ilercavonia Dertosa, la de sobre és el revers d'un denari de Bolscan i la de sota el revers d'un as de Càstul.

A sobre, en forma circular, C.F.N.; a la dreta en dues línies BARCELONA-MCMLXVIII; a sota dues estrelles de vuit puntes.

Escultor. — Frances Socies i March.

Diàmetre. — 42 mm. Pes. — 40 gr.

VII

FELIP MATEU I LLOPIS

València - 1901

Llicenciat en filosofia i lletres amb premi extraordinari en la Secció d'Història per la Universitat de València l'any 1923. Doctor en filosofia i lletres amb premi extraordinari per la Universitat Central l'any 1927.

Membre del cos facultatiu d'arxivers, bibliotecaris i arqueòlegs des del 1930. Director del Museu Arqueològic i Biblioteca Provincial de Tarragona, conservador de la Secció Numismàtica del Museu Arqueològic Nacional,

catedràtic de la Facultat de Filosofia i Lletres de la Universitat de Barcelona amb el càrrec de degà, director de la Biblioteca de Catalunya de la Diputació Provincial de Barcelona, director de l'Escola de Bibliotecàries, acadèmic de la Reial de Bones Lletres de Barcelona, corresponent de la Reial de la Història de Madrid, membre de la Institució Milà i Fontanals de la delegació del Consell Superior d'Investigacions Científiques, conseller del Patronat Saavedra Fajardo del mateix Consell Superior, chevalier dans l'Ordre des Palmes Academiques, comendatore dell'Ordine al Merito della Repubblica Italiana, Palma Equestris Ordinis Sancti Sepulchri Hierosolimitani, vocal honorari de la Comissió Internacional de Numismàtica, de l'American Numismatic Society, de la Royal Numismatic Society, del Deutsches Archaeologisches Institut, de l'Associação dos Arqueólogos Portugueses, de l'Academia Argentina de Numismàtica y Medallística, de l'Instituto Ecuatoriano de Numismàtica, de l'Instituto Uruguayo de Numismàtica y Bibliofilia, premi Xavier Conde Garriga de l'A.N.E., membre de S.I.A.E.N., soci d'honor del C.F.N. i del Club Colón.

Collaborador dels Instituts «Antonio Agustín» i «Nicolás Antonio» del Consell Superior d'Investigacions Científiques i de diverses revistes nacionals i estrangeres.

Les seves obres més importants en relació a la numismàtica són:

CATALOGO DE LOS PONDERALES MONETARIOS DEL MUSEO ARQUEOLÓGICO NACIONAL (1934).

LAS MONEDAS VISIGODAS DEL MUSEO ARQUEOLÓGICO NACIONAL (1936).

EI FLORÍ D'OR D'ARAGÓ. ASSAIG DE CLASSIFICACIÓ I ORDENACIÓ PER LLURS SENYALS (1937).

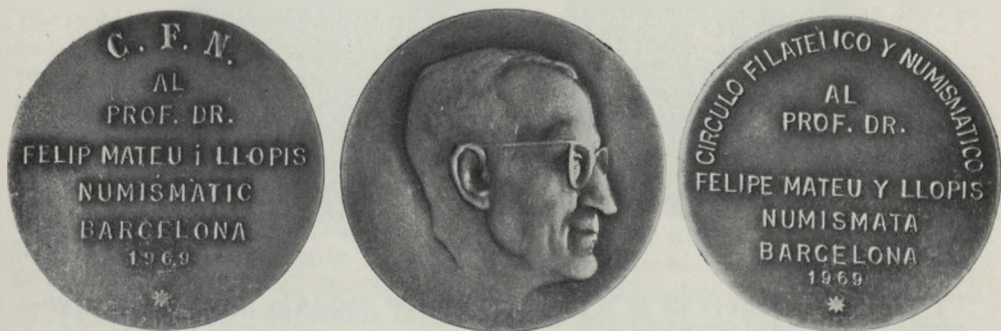
LA MONEDA ESPAÑOLA (1946).

GLOSARIO HISPANICO DE NUMISMATICA (1946).

HISTORIA MONETARIA DEL REINO DE VALENCIA EN EL SIGLO XVIII (1955).

BIBLIOGRAFIA DE LA HISTORIA MONETARIA DE ESPAÑA (1958).

LAS MONEDAS DE ALFONSO EL MAGNANIMO (1964).

La medalla fou editada el novembre del 1969 i és de les següents característiques:

Anvers. — Bust a la dreta.

Revers. — Versió catalana. - En la part superior C.F.N. En el camp en sis línies horitzontals AL - PROF. DR. - FELIP MATEU I LLOPIS - NUMISMATIC - BARCELONA - 1969. A sota una estrella de vuit puntes. Versió caste-

llana.-Llegenda en semicercle CÍRCULO FILATÉLICO Y NUMISMÁTICO. En el camp en sis línies horitzontals AL - PROF. DR. - FELIPE MATEU Y LLOPIS - NUMISMATA - BARCELONA - 1969. A sota una estrella de vuit puntes.

Escultor. — Ramon Ferran.

Diàmetre. — 42 mm. pes. — 43 gr.

VIII

MANUEL GÓMEZ-MORENO Y MARTÍNEZ

Granada - 1870, Madrid - 1970

Llicenciat en filosofia i lletres per la Universitat de Granada l'any 1889, es doctorà l'any 1911 a Madrid.

Catedràtic d'arqueologia àrab a Madrid, director general de Belles Arts, membre de l'Acadèmia de la Història i Belles Arts, director de l'Institut de València de Don Juan, membre del Consell Superior d'Investigacions Científiques, de l'Institut Diego Velázquez i del Patronat del Museu del Prado.

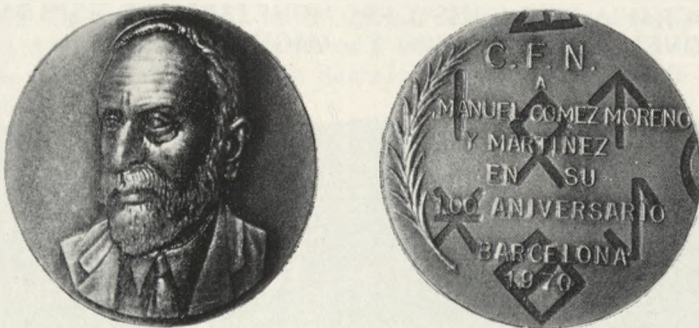
Collaborà a «Gazette des Beaux Arts» de París i en d'altres publicacions nacionals i estrangeres.

Estudià molt particularment l'escriptura ibèrica i de totes les seves obres, les més importants referents a numismàtica són:

NOTAS SOBRE NUMISMÁTICA HISPANA (1934)

SOBRE LOS ÍBEROS Y SU LENGUA (1925).

LA ESCRITURA IBÉRICA Y SU LENGUAJE (1948).

Les característiques de la medalla que li fou dedicada i que va ésser encunyada el maig del 1970, són:

Anvers. — Bust de front lleugerament a l'esquerra.

Revers. — En el camp en vuit línies horitzontals C.F.N. - A - MANUEL GÓMEZ MORENO - Y MARTÍNEZ - EN SU - 100 ANIVERSARIO - BARCELONA - 1970, a l'esquerra una palma. Incusos per tota la superfície alguns signes de l'alfabet ibèric.

Escultor. — Alfons Ibàñez Tasso.

Diàmetre. — 42 mm. Pes. — 50 gr.